

Susižalojai girtas - mokėk už gydymą

O ką, jei tektų susimokėti už medikų paslaugas, kurių prireikė susižalojus ar susirgus dėl girtumo? Sveikatos priežiūros specialistai tikina, kad tokia priemonė ne tik drausmintų alkoholio mėgėjus, bet ir papildytų skylėtą ligonių kasų biudžetą.

Aistė STANKEVIČIENĖ

"Pinigų nusipirkti butelį tokiems žmonėms pakanka, o neblaivių asmenų sveikatos problemoms spręsti turime "susimesti" visi - lešos išgėrusių patirtims sužalojimams gydyti imamos iš bendro kaito. Sveikatos apsaugai labai trūksta pinigų ir artimiausiu metu jų nepadaugės. Tad jei sąmoningai žalojiesi girtaudamas, gal galėtum susimokėti ir už medikų paslaugas", - Vilniaus teritorinėje ligonių kasoje (TLK) vykusią diskusiją pradėjo įstaigos direktorius Vytautas Mockus. Pasak jo, tokios priemonės jau keleri metai taitokomos Lenkijoje. Čia įstatymu reglamentuojamas mokamų gydymo paslaugų teikimas nuo alkoholio apsvaigusiais ligoniams. "Tad ir Lietuvoje pradėję išrašinėti sąskaitas už gydymą neišrastume dviračio. Iki šiol su girtavimu kovojome draudimais, bet reikėtų rimtesnių ekonominių svertų", - įsitikinęs Vilniaus TLK vadovas. Tiesa, jis pripažino, kad naujovę bus sunkoka įgyvendinti, teks atsivėlgti ir į galimus bandymus išvengti mokėjimų, ir į korupcijos riziką gydymo įstaigose.

Ribojimai buvo naudingi

Vilniaus universiteto vaikų ligoninės direktorius Juozas Raistenskis pritarė, kad naujovė būtų naudinga, juolab jog kitos alkoholio mėgėjus drausminančios priemonės jau davė rezultatus. "Su siaubu laukdavome rugsėjo 1-osios, kai į gydymo įstaigą pakliūdavo daugiau kaip 100 susižalojusiu jaunuolių. Uždraudus tą dieną prekiauti alkoholiu prekybos centruose, pirmaisiais metais sulaukėme tik 7-8, šiemet - dar mažiau per išgytutes nukentėjusių pacientų", - kalbėjo J.Raistenskis.

Jo nuomone, alkoholio sukeltos ligos turėtų būti gydomos valstybės lėšomis, bet tėvai ar globėjai galėtų dengti bent nepilnamečių išblaivinimo išlaidas. "Tačiau yra ir neigiamas dalykas - įvedus apmokestinimą gali padaugėti uždelstų ligų. Po Naujųjų metų švenčių mūsų medikai sulaukia pacientų dėl jau komplikuoatų atvejų. Išgėrusis jaunimas bijo iš karto kreiptis į medikus", - pasakojo J.Raistenskis.

Už ką išblaivinti?

Seimo Sveikatos reikalų komiteto narė Agnė Zuokienė apstulbinu iš Valstybinės ligonių kasos gauti duomenys apie praėjusiais metais

Alkoholio vartojimas dažnai tampa įvairių sveikatos sutrikimų priežastimi.

detoksikacijai skirtas lėšas. "Aš, kaip pilietė, nenoriu mokėti nei už piktnaudžiaujančiųjų alkoholiu išblaivinimą, nei už detoksikaciją. Manau, taip jaučiasi daugelis", - tvirtino parlamentarė. Anot jos, blaivyklos nėra atgyvena, kaip mėgstama sakyti, pavyzdžiui, Lenkijoje jų veikia bene 24. Nustačius realų išblaivinimo įkainį problema būtų sprendžiama ir Lietuvoje.

Susimąstys dėl atsakomybės

Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentas Aurelijus Veryga pabrėžė, kad svarbus ne tik lėšų taupymas, bet ir elgseną keičiantis, auklėjamas naujovės poveikis. "Šiandien Lietuvoje prisigėręs žmogus vertinamas kaip didvyris, dalyvavęs mūšyje ir nukentėjęs. Jei iš ryto bloga, aplink lakstys kompanionai, neš sultinį, mineralinį vandenį. Tad koks stimulus kitąkart neprisigerti? Jei nenorintieji pasirodyti, kad yra alkoholikai, ras būdų, kaip atsigulti į ligoninę, kurioje jie bus visai paavinami, o į ligos istoriją įrašomas ūmus gastritas, kokia tada paskata keistis? Taip neturi būti. Įvedus mokesčių už gydymą teks padalvoti apie atsakomybę dėl to, kad išgėrus gali sutrikti sveikata: ištkiti infarktas, lūžti kojos ar kita. Daugeles piktnaudžiautojų svaigalais nepri-

sipažins, jog yra alkoholikai, tačiau, tarkim, šestą kartą susimokėję už gydymą jie suvoks, jog tai jau problema", - dėstė A.Veryga. Nors idėja įvesti mokesčių už apsvaigusį žmonių gydymą nėra nauja, čia esama ir pavojų. "Pavyzdžiui, kaip atskirti, ar taurė šampano išgėręs asmuo kieme susilaužė koją dėl alkoholio? O gal tai būtų nutikę ir neišgėrus? Tokiam žmogui reikės mokėti už gydymą ar ne?" - svarstė A.Veryga.

"Jei tau smagūs "balti arkliai" - esi ištvirkęs ir už gydymo paslaugas mokėk pats."

Lietuviški barjerai

Valstybinio psichikos sveikatos centro direktorei Onai Davidonienei taip pat nepriimtina, kad panaikinus blaivyklas alkoholio mėgėjams išblaivinimo paslaugos teikiamos "baltoje gražioje ligoninės lovoje už mūsų visų pinigų". Jos nuomone, įmanoma nustatyti kriterijus, kai dėl girtumo padidėja traumų tikimybė, o gydymą apmokestinanti reikėtų tik labai aiškiais atvejais.

Respublikinės Vilniaus psichiatrinės ligoninės direktorius Valentinas Mačiulis sako, kad susimokėti už me-

dicinos pagalbą pacientas galbūt turėtų tada, jei jam būtų nustatytas vidutinis girtumas, nes tuomet sutrinka koordinacija, nesunku paslysti ir susižeisti. Vien faktas, jog teks tirti kraują, verstų žmones elgtis atsakingiau. Vis dėlto įgyvendinti siūlomą naujovę, V.Mačiulio galva, būtų sudėtinga ne tik dėl asmens teisių ir laisvių, bet ir dėl įsigalėjusių tradicijų.

"Štai vokiečių vairuotojai stengiasi neviršyti leidžiamos alkoholio dozės: tvarka yra tvarka. Mes šiuo požiūriu esame labai filosofiški. O ir kaip surinktume pinigų? Blaivyklose tai irgi buvo didėle problema. Tekdavo kreiptis ir į darbovietes, ir į policiją, bet maždaug 25 proc. pinigų už paslaugas vis tiek nepavykdavo atgauti. Aišku, jei pasisektų tinkamai kontroliuoti naujovės vykdymą, ji turėtų milžiniškos reikšmės mažinant alkoholio vartojimą", - neabejojo V.Mačiulis.

Apkaltinis diskriminacija

Kaip teigė Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) atstovas Lietuvoje Robertas Petkevičius, mūsų Konstitucija garantuoja medicinos pagalbą susirgus - išlygų dėl alkoholio ten nėra. Be to, įvedus šią naujovę didelė atsakomybė užgultų medikus, kurie skirstytų ligų kodus. Mat nustačius vienokią diagnozę tektų mokėti, ki-

tokią - ne. "O jei sergama kepenų liga? Kas pasakys, ar ji įgimta, ar sukelta alkoholio. Šiuos dalykus reikia vertinti atsakingai ir stiprinti nekalutumo prezumpciją, - aiškino PSO atstovas. - Ir dar: ar apmokestinę neblaivių asmenų gydymą nenusikrausime jų šeimų? Kas bus, kai ateis antstolis ir išneš paskutinę vaiko lovytę?"

Anot R.Petkevičiaus, 52 proc. lėtinųjų ligų sukelia elgsena. Žmonės gali susigadinti akis, nuo dažno persivalgymo - nutukti, tačiau šios sveikatos problemos gydomos nemokamai. "Bet kuri tarptautinė organizacija pasakys, kad demokratinėje valstybėje diskriminacija netoleruotina", - teigė PSO atstovas.

PSO taip pat pabrėžia, jog bet koks mokėjimas užkerta kelią paslaugos prieinamumui. Įvedus mirtiną naujovę žmogus vietoj pagalbos sulauktų baudos. R.Petkevičius manymu, daugiau objektyvumo būtų taikant sveikatos draudimą: jei rūkai, tavo kraujyje esama daug cholesterolio, turi žalingų lip-ročių - moki didesnę įmoką.

Išspėjimo signalas

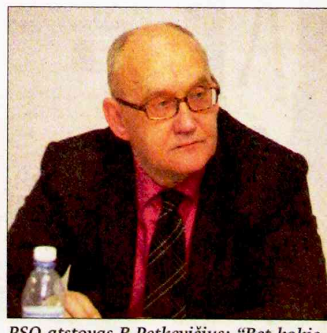
"Čia ne baudų, o teisingumo klausimas. Tai išspėjimas, kad visuomenė nesutinka mokėti už sąmoningą kitų asmenų kenkimą sau", - pabrėžė Nacionalinės sveikatos tarybos (NST) sekretoriato vadovas Romualdas Žekas. Beje, idėją įvesti mokesčių už medikų paslaugas neblaiviams asmenims NST jau svarstė ir pernai, ir užpernai.

A.Veryga irgi neįvelgė, kad siūlymas prieštarautų Konstitucijai: juk neatsisakoma gydyti išgerusiojo, tik prašoma už tai susimokėti. "Jei pasvertume galimą apmokestinimo žalą ir naudą, antrosios būtų gerokai daugiau", - įsitikinęs jis.

Baigdamas diskusiją V.Mockus konstatavo, kad būtina apmokestin-ti paslaugas tais atvejais, kurie aiškūs, nediskutuotini. "Alkoholizmas-liga ir ją reikia gydyti. Tačiau tokiems pacientams turi būti taikomi visi apribojimai, numatyti asmenims, sergantiems priklausomybės ligomis: draudimas dirbti valstybės tarnyboje, vairuoti automobilį ir t. t. Jerigu to nepripažinti, jei tau smagūs "balti arkliai" - esi ištvirkęs ir už gydymo paslaugas mokėk pats."

Vilniaus TLK direktorius V.Mockus pasisako už mokamą apsvaigusiu nuo alkoholio gydymą.

PSO atstovas R.Petkevičius: "Bet kokie mokėjimai užkerta kelią paslaugos prieinamumui."

Psichiatras A.Veryga giria auklėjamą naujovės poveikį.